

Masarykova Univerzita

Filozofická fakulta

Česká dramatika druhé poloviny 19.století

Seminární práce

Ladislav Stroupežnický – Naši furianti

Vypracovala: Renáta Blechová

1. ročník, kombinované studium

Podzim 2007

Osnova:

1. Úvod: Výběr hry
2. Stať: I. jednání
II. jednání
III. jednání
IV. jednání
Hlavní postavy
Smysl ve své době
- 3 Závěr: Shmutí

Úvod:

Zadáním této seminární práce bylo vybrat jakoukoliv českou hru z první poloviny 19. století a analyzovat ji. Měla sem na výběr několik autorů, jejichž hry se českému národu zapsaly hluboko do podvědomí. Nakonec sem zvolila známé dílo Ladislava Stroupežnického, ve kterém se stejně jako většina autorů 19. století zabývá životem na vesnici a vztahy tamních lidí.

Naši furianti je česká hra o čtyřech dějstvích, jež se odehrává v jižních Čechách ve vesnici Honice roku 1869. Hlavními hrdiny jsou dvě nejvlivnější rodiny ve vesnici. Rodina Dubských a Buškovi. Filip Dubský je starostou vesnice, ovšem jeho žena Marie, má na místní usedlíky větší vliv a dá se říci, že budí velký respekt. I Jakub Bušek patří do obecní rady, ale vzhledem k jeho pytláctví, které je v Honicích veřejným tajemstvím, nikdo jej nebere, tak úplně vážně. Samozřejmě kromě jeho ženy Františky a dcery Verunky, která má před svatbou se synem Dubských Václavem. V prvním jednání se hned na začátku setkáváme s vysloužilým vojákem Valentinem Bláhou a jeho přítelem ševcem Habršperkem. Společně hodnotí život na vesnici, kde sami sebe považují za největší vzdělance, neboť procestovali svět. Bláha by se rád stal místním ponocným, ale není si jistý zda nad ním nevyhraje krejčí Fiala, jež se ovšem ve vesnici netěší velké oblíbenosti. Po chvíli přichází na scénu Verunka s Václavem, vyznávají si lásku a plánují brzkou společnou budoucnost. Pozorují je jejich otcové a řeší již zmiňované Buškovo pytláctví, což se Bušek snaží zamluvit debatou o Verunčině a Václavově věnu. Na scéně se objevuje nejstarší krejčího dcera Kristýna Fialová, mladá šestnáctiletá děvče, které ke své smůle příliš moudrosti nepobralo. Mezitím její otec čepí vodu mezi místními občany, aby při hlasování o místo ponocného dali hlasy jemu. Poté dojde ke konfrontaci mezi Bláhou a Fialou.

Na začátku druhého jednání přichází Markýtko Nechodilová, obchodnice s dřevěným nádobím, k Dubským a vypráví mu jak v noci viděla ženskou postavu přikrást se ke kostelu a připíchnout na něj ceduli. Markýtko ženu vystrašila a poté ceduli schovala, aby ji starosta viděl. Na papíře stojí napsáno, že pokud se Bláha nestane ponocným, celá vesnice lehne popelem. Je naprosto samozřejmé, že veškeré podezření padne v tom okamžiku na Bláhu, který je zcela čekaně obviňován především Buškem. Dubský se Bláhy zastane a mezi oběma radními dochází ke střetu, který vrcholí ve chvíli, kdy se oba začnou předhánět, kdo z nich svým dětem k svatbě daruje více. Večer se téměř celá vesnice sejde na tancovačce. Habršperk se nelíbí, aby na jeho věrného přítele Bláhu někdo házel špínu a začne se poohlížet po pravém autorovi výhrušné cedule. Jeho podezření později potvrdí Václav, který mu od Kristýny Fialové přinese na papíře písničku, psanou její rukou. Bláha s Buškem se opět pohádají, neboť Bláha se chlubí, že na hlasování o post ponocného prokáže svou nevinu, což Bušek považuje za čistý výsměch.

Ráno přichází Marýnka k Dubským a svěřuje se Marii, že poznala onu ženskou osobu po hlase. Není jí nikdo jiný než Kristýna Fialová. Jejich rozhovoru je přítomen Petr Dubský, dědeček Václava, který je ve vesnici velmi vážený a chválí Markýtko za její pomoc při hledání viníka, neboť Markýtko se nejvíce bojí toho, aby nebyl souzený nepravý viník.

V dalším výstupu konečně zase dá rada, kde se má vyřešit jak zaměstnání ponocného, tak výstražná cedule, ze které byl obviněn Bláha. Dochází tedy k hlasování. Všichni kromě Filipa Dubského hlasují pro Fialu, je tedy rozhodnuto. Fiala snad jiný výsledek nečekal a tak je nad míru spokojený, v tom ovšem do radnice vtrhne Buškův šestnáctiletý syn Martin a volá na otce, že mají na poli zajíce velkého jak ovce. V Buškovi zvítězí pytlácká vášeň, a tak vybíhá ze světnice pro brokovnici, kterou koupil od Žida a nevidí nalevo či napravo. Po Buškově odchodu přichází na scénu Bláha s důkazem své nevinny. Ukáže radním ceduli, jež visela na kostele a dá jim ke srovnání lístek, na nějž si Kristýna Fialová napsal písničku. Jelikož je Dubská žena činu a nic jí nevadí, že na zasedání radních nemá žádné slovo, pošle vystrašeného Fialu za dveře a nechá si zavolat Kristýnu. O tom, že oba nápisy psala stejná osoba není pochyb. Kristýna s otcem se chvíli snaží chabě bráni, ale Kristýna nevydrží nátlak a ke všemu se přiznává. Radním nezbyvá než uznat, že Bláha je poctivý člověk, Fialovi nově nabytou práci odebrat a svěřit ji do rukou Bláhovi. Bušek se vrací z nezdařeného lovu a dozvídá se, co se v jeho nepřítomnosti odehrálo. S tím ovšem on samozřejmě nesouhlasí a mezi ním a Dubským dojde k ostrému střetu, Dubský obviňuje Buška z pytláctví a Bušek na něj křičí, že dceru do takové rodiny neprovdá. Když i Dubský se přidá, že než být rodina s pytlákem, to raději zruší svatbu, vstoupí do jejich pře Václav a oznámí, že pokud oni mu Verunku nedají, tak on odejde na vojnu. Petr i matka jej v slzách přesvědčují, aby nechodil neboť už jednoho syna na vojně pochovali, ale Václav je neoblomný. Do této situace přichází četník, jež se shání po Habršperkovi, neboť si je jistý, že Habršperk pytláka poznal a chce tedy po něm spolupráci. Tato zpráva Buška vyděsí, protože s Habršperkem nemá nejlepší vztah, tudíž si je jistý, že ho soused při nejbližší možné příležitosti označí po právu za pytláka a Bušek půjde do vězení.

Bušek se chtě nechtě vydává za Habršperkem a snaží se jej přemluvit, aby jej neudával. Prvně se jej snaží podplatit, ale neuspěje. Habršperkovou podmínkou je usmíření Buška a Dubského. Jde mu především o štěstí Verunky a Václava, které má velmi rád. V tu chvíli se u Dubských v domě Václav připravuje na vojnu, přichází i Verunka, jež Václava na kolenou prosí, aby neodcházel. Ten je však neoblomný, neboť život bez Verunky pro něj nemá cenu. Do toho všeho přichází četník, aby zjistil pravdu, kdo je tedy tím pytlákem. Uhodí na Habršperka, ten se ale snaží svou odpověď oddalovat, čímž chce dát šanci Buškovi, aby měl možnost celou situaci zvrátit. Bušek tedy nakonec vstoupí četníkovi do výslechu a poprosí Dubského, zda by se mohli spolu usmířit. Tím je tedy celá situace vyřešena. Habršperk řekne četníkovi, že nemůže na nikoho poukázat, protože si není jistý tím koho viděl. I Fialovi dostanou šanci ve chvíli, kdy Bláha z dobré vůle roztrhá důkazy svědčící proti krejčímu a jeho

hloupé dceři. Na konci zvítězí láska, neboť Václav na vojnu neodchází a chystá se na svatbu se svou milovanou Verunkou.

Jak už je výše zmíněno, mezi ústřední postavy celé hry patří bezpochyby rodina Dubských. Otec Filip je váženým starostou ve vesnici Honice, lidé si jej váží a dají na každé jeho slovo. Je ovšem na první pohled znát, že v jejich rodině tomu tak není, neboť tam má hlavní slovo jeho manželka Marie. Nejen v rodině, ale dalo by se říci, že i v celé vsi vládne rukou spravedlivou a všichni z ní mají zasloužený respekt, i když ona sama stále v duchu trpí nad ztrátou svého staršího syna Josefa, který padl u Náchodu. Jejich mladší syn Václav, který má krátce před svatbu, zdědil po matce velký smysl pro spravedlnost a moudrost, což v celé hře bezesporu prokáže. Druhou nejdůležitější rodinou jsou Buškovi. Otec Jakub Bušek je také jedním z radních, což neznamena, že má smysl pro čest a spravedlnost jak by se na správného radního slušelo. Jeho žena je nevýraznou postavou, dalo by se říci, že je ve hře spíše do počtu. Jejich milá a tak trochu naivní dcera Verunka se také příliš neprojevuje, jediné pokud se projednává cokoli související s její svatbou. Hra by se samozřejmě neobešla bez vysloužilého vojáka Valentina Bláhy, jež se považuje za největšího vzdělance z celých Honic a z toho plynou spory mezi ním a Jakubem Buškem. I když se z něj v průběhu děje snaží někteří aktéři udělat zločince, díky svému selskému rozumu, který většina místních postrádá, je obelstí a tak očistí své jméno. Jeho sok krejčí František Fiala je ukázkovým příkladem falešnosti, závisti a podbízění se. Snaží se vetřít do přízně radních, neboť je hamižný po pěněných a nebojí se použít i lži a tím svalit vinu na nevinného člověka. Je pod velkým vlivem své ženy, která není o nic lepší či horší než on sám a oba v tomto duchu vychovávají i svých sedm dětí. Tolik k hlavním postavám celého příběhu.

Zájem o vesnici, vyvolaný na konci národního obrození, se udržoval v pražském i mimopražském divadle také v druhé polovině 19. století. Někteří dramatikové se tématu vesnického života vyhýbali a snažili se soustředit na národ, především v padesátých až sedmdesátých letech. K zásadní změně došlo až v 80. letech 19. století, kdy si toto téma většin a autorů natolik oblíbila, že vzniklo mnoho her a nejméně čtyři z nich se staly klasickými. Podtitulem hry Naši furianti je obraz ze života v české vesnici. Stroupežnický dal v Našich furiantech českým divadelníkům drama, které **vypracoval v duchu** své představy nového realistického divadla. Hra vznikla roku 1887 v době kdy byl Stroupežnický dramaturgem Národního divadla, poprvé byla uvedena v Národním divadle 3. května 1887. Nebyla však přijata příznivě, neboť Stroupežnického realistické zachycení života na vesnici a především drsné vykreslení povah vesničanů, kritiku i diváky pohoršilo. Hra byla brzy stažena a přestala se hrát. **Naopak v dnešní době najdeme hru na programu nejednoho divadla, což vede**

k zamyšlení proč před více jak sto lety budila veřejné pohoršení, zatímco dnes patří mezi oblíbený repertoár. Autor ve hře poukazuje na furiantské chování lidí na vesnici a především se zaměřuje na jejich špatné vlastnosti, které mají povětšinou společné. To co jeden vyčítá druhému, to ve skutečnosti sám páchá. Lidé ve své době neradi slyšeli o tom, že něco dělají špatně a měli by to změnit. V dnešní době se život na vesnici samozřejmě změnil, ale lidská povaha je neměnná, ovšem dnes se komedie podobného rázu, kdy se zesměšňuje tupost, omezenost, závist apod. bere více s nadsázkou, tudíž nevznikají takové problémy, jaké měla hra Naši furianti na konci 19. století.

Závěr:

Stroupežnického *Naši furianti* baví už generace diváků. Zároveň však každé představení této hry se liší jinými důrazy na společenské poměry. Hra možná měla vést ve své době diváka k zamyšlení nad se sebe samým a to bylo nejspíš i důvodem, proč byla zprvu tak negativně přijata. Pro dnešní generaci je zdrojem kvalitního kulturního zážitku, jež má pevný základ na kvalitním autorovi.

Použitá literatura:

Ladislav Stroupežnický. Naši furianti. Nakladatelství Mladá fronta, Praha 1983, ISBN 13
– 177 – 83 počet stran 325